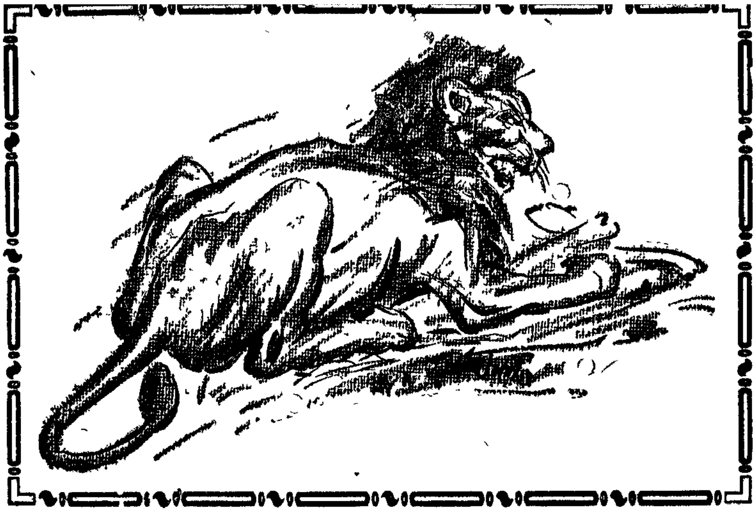

ఆఫ్రికా రంగంలో

[కథానిక]

= శ్రీ బుర్రా వెంకటసుబ్రహ్మణ్యం =

పోలీసుహెడ్డుకానిస్టేబుపని చేసి రిటైరయి రోణంకిలో మా భూముల వ్యవహారం చూసిపెట్టూ ఉండే మాధవరాయుడి కొడుకు అప్పలస్వామి మిలిటరీ యూనిఫార్మ్‌లో లోపలికి వచ్చి, టోపీ తీసి, నాకు నమస్కారం చేసి, "అయ్యా, నన్ను మరచిపోయారా?" అంటే వెంటనే పోలిక పట్టలేకపోయాను. మనిషి నల్లబడ్డాడు. మీసం తీసేసేడు. ఆ సాయంత్రం చూడలేదు కాని, మొన్నాడు అతను స్నానం చేస్తున్నప్పుడు చూస్తే కుడిచెవి వెనకాతలనుంచి వీపుమధ్యవరకూ సుమారు అంగుళంఅంగుళన్నర వెడల్పున నల్లత్రాచులా పెద్ద మచ్చ. అదేమిటంటే, చచ్చిబతికేనన్నాడు.

చిన్నతనంలో అప్పలస్వామి వాళ్ల నాన్నతో ఎప్పుడూ రోణంకినుంచి మాఊరు వస్తూఉండేవాడు. తొమ్మిది పదేళ్లు వచ్చేసరికి మాఊళ్లో మాతో ఉండిపోయి మాఇంటి పిల్లలతో స్కూలులో చదువుకుంటానని పంతం పట్టి మాఇంట్లో ఉండిపోయాడు. ఏడెనిమిదేళ్లు మాతోనే ఉన్నాడు. నాలుగోఫారందాకా చదివేడు. ఆ తరువాత చదువుమీద ఆత్రుత పోయింది. ఇంతట్లో, పోలీసులో ఉద్యోగానికి చూసేవేళకి మాధవరాయుడు చచ్చిపోయాడు. అప్పలస్వామి పెద్దఅన్నగారు సర్కసు పెట్టే అందులో కొన్నేళ్లుండి ఊరూరా తిరిగేవాడు. అయిదారేళ్లు ఆ అన్నగారితోపాటు తనూ పోకిరీగా దేశసంచారం చేసేడు. యుద్ధం వచ్చింది. అప్పలస్వామి వెంటనే సిపాయిగా ప్రవేశించాడు. మొదటి సంవత్సరం అప్పుడప్పుడు కనిపించేవాడు. ఇంకా మన దేశపు పొలిమేరలలోనే ఉన్నానని చెప్పేవాడు. తర్వాత రెండుమూడేళ్లవరకూ కనపడలేదు. శలవు పుచ్చుకుని ఇదే మళ్లీ రావడం అని చెప్పేడు.

అతను వచ్చిన మొన్నాడు సాయంత్రం మా ఆవిడ "విన్నారా, అప్పలస్వామి దొరసాన్ని పెళ్లిచేసుకున్నాడట" అంది. "వాడి ముఖం! ఎవరు చెప్పేరు?" అంటే, "నౌకరు గురువులు చెప్పే" డంది. చిన్నతనం నుంచీ అప్పలస్వామిని వేధించుకు తినడం గురువులికి అలవాటు. అలా వేధించుకుతింటున్నా గురువు లంటే అప్పలస్వామికి అత్యంతమైన అనురాగమూ, గౌరవమూను. గురువులుని పిలిచి అడిగేను. "నిజమే. బాబూ, ఆదొరసానిముండదీ, చిన్నపిల్లాడిదీ కూడా ఫోటోగ్రా పొకటి పెట్లో దాచుకున్నాడు" అన్నాడు గురువులు. "అప్పలస్వామిజీతానికి దొరసానిపెళ్లాం కూడానా?" అంటే "అదేటిబాబూ, అలా అంటారు? అప్పలస్వామికి అన్నీ సేరుస్తే రెండొందలుదాకా ముట్టాయట" అన్నాడు గురువులు.

ఇంతట్లో అప్పలస్వామే హాజరయాడు.

"ఏమిటోయ్, అప్పలస్వామీ, ఎవర్తెనో దొరసాన్ని పెళ్లిచేసుకున్నావట?" అన్నాను.

"దొరసానీ లేదు, పెళ్లీ లేదు బాబూ."

"మరా ఫోటోగ్రాపేటి?" అన్నాడు గురువులు.

"ఏదైనా ఫోటో ఉందేమిటోయ్, నీదగ్గర"

"ఉంది, బాబూ"

తీసుకువచ్చి చూపించాడు.

సముద్రపు ఒడ్డున ఒకావిడ చిన్న కుర్రాడిని —ఏడాదైనా ఉంటుందో ఉండదో-ఎత్తుకుని అతిహాయిగా నవ్వుతోంది. ఇరవై ఇరవైరెండేళ్లకిపై నుండవు ఆవిడకి. చాలా అందంగా ఉంది.

"ఎవరోయ్, ఇది?"

"నాకూ తెలియదు, బాబూ. అంటే, సమంగా తెలియదు."

"ఎవరో తెలియకపోతే, నీ చేతి కెలా వచ్చింది?"

"అదంతా ఒక పెద్ద కథ బాబూ. మీరు ఓపిక పట్టి వింటానంటే చెప్తాను."

మాధవరాయుడిలాగే ఇతనూను. కథ చెప్తానని కాని, సమాచారం చెప్తానని కాని మొదలుపెట్టే ఒక పట్టున ముగించడు. ఏదైనా చెప్తానంటే భయం.

"ఆవి డెవరో చెప్పమంటే చెప్పక కథ చెప్తా నంటా వేమిటోయ్?"

"ఆవి డెవరో చెప్పడానికే కథ చెప్పాలి, బాబూ"

"అయితే చెప్పు."

"వినండి మరి ....

* * *

"నేను చెప్పబోయేది ఎక్కడ జరిగిందో, ఎప్పుడు జరిగిందో నిలవేసి అడిగితే సమంగా చెప్పనూలేను; చెప్పనూకూడదు. ఉత్తరాఫ్రికారంగంలో జరిగింది. నేను ఆఫ్రికా వెళ్లిన కొత్తలో జరిగింది. అప్పటికి నేను మూడునాలుగు నెలలు మాత్రమే ఆఫ్రికాలో ఉన్నాను. ఎడారియుద్ధాలు. అపరిమితమైన ఎండలు. సుడిగాలులు. అకస్మాత్తుగా పటాలాలకి పటాలాలు ఇసుకలో కప్పబడి పోతే ఎవరికీ తెలియదన్నంత ఇసుకధుమారాలు. తోవా తెన్నూ లేని ప్రయాణాలు. ఒక్కొక్కప్పుడు వేలకు వేలమంది. ఒక్కొక్కప్పుడు నలుగురూ అయిదుగురూను. ఒక్కొక్కప్పుడు ఒక్కరే బయలుదేరడం. ఎడారిలో అన్నిరకాల ప్రయాసలున్నూ. పదిహేను ఇరవైమైళ్ల దూరంలో జర్మను ఇంజనీర్ల క్యాంపు ఉన్నదనీ, ఆ క్యాంపునుంచి బయలుదేరి వాళ్లు మా పటాలాల బాటలలో మైన్లు పాతుతున్నారనీ, వాళ్ల క్యాంపు ఎక్కడుందో చూసివస్తే చాలుననీ, ధైర్యం చాలితేనూ, వాళ్లు తక్కువమంది ఉంటేనూ వాళ్లని హతమార్చమనీ, మైన్లు కనిపిస్తే వాటిని వ్యర్థపరచమనీ మాకు హుకుము. మాలో నలుగురికి వప్పచెప్పేరు ఈపని. చీకటిపడ్డాక అందరూ ఒక్కతోవని వెళ్లినానరే, వేరువేరు తోవలు తొక్కినానరే అన్నారు. వేరువేరుగా వెళ్తేనే సుఖవు అనుకున్నాము.

చిన్నప్పుడు చెప్పే కథలలో రాజుగారి కొడుకులు బయలుదేరినట్టు నలుగురం నాలుగుదిక్కులకీ బయలుదేరేము,_ బాగా చీకటి పడ్డాక. ఒక రోజుకి సరిపోయే తిండీ, నీరూ పుచ్చుకుని బయలుదేరేము.

రెండుమూడుసార్లు నాకు వెలుతురు కనపడడం, దాగిదాగి దానిదగ్గరకు చేరడం, ఒకచోట అది కాలిపోతున్న విమానం అవడం, మరొకచోట జర్మనులు విడిచిపెట్టిపోతూ మంటపెట్టిపోయిన యుద్ధసామగ్రి అవడం సంభవించింది. ఎన్నిమైళ్లు అలా నడిచానో నాకే తెలియదు. అర్ధరాత్రి అయినా ఆకాశంమీద విమానాలహోరు అలాగే ఉంది. ఫిరంగిధ్వనులు ఉండి ఉండి ఎడారిని కంపింపజేస్తూనే వచ్చాయి. తెలతెల వారుతూ ఉండగా ఒక గుడారమూ, లోపల దీపపు వెలుతురూ కనిపించాయి. మనుష్యుల గుసగుసలు వినిపించాయి. గుడారంసమీపంలోనే ఒక చిన్న ఇసుక తిన్నె వెనుక దాగి, తుపాకీనుంచి వేళ్లు తియ్యకుండా చూస్తూ ఉన్నాను. చాలాసేపు ఇలా ఉన్నాను. ఇంతట్లో ఒకడు ఎక్కడనుంచో గుడారంలోకి ప్రవేశిస్తున్నాడు. సగంసగంవెలుతురులో పూర్తిగా కనపడడమైనా లేదు. చటుక్కున అతను తిరిగి నేనున్న వైపుకి వస్తున్నట్టు అనిపించింది నిజంగానే దగ్గర కొస్తున్నాడు. అతని కోటుచేతిమీద హిట్లరుముద్ర కనిపించింది. ఒక్క క్షణంలో తుపాకీ పేల్చాను. కొయ్యలా పడిపోయాడు. నా తుపాకీపేల్పు వినగానే గుడారంలోనుంచి ఇద్దరు పైకొచ్చారు. ఒకడు రివాల్వరు పట్టుకున్నాడు. ఒకడు ఏమీ లేకుండా వచ్చాడు. వాడు రివాల్వరు పట్టుకున్నవాడు మరొకవైపు చూస్తూంటే వాడికి

శవాన్ని చూపిస్తున్నాడు. రివాల్వరు పట్టుకున్నవాడి కేసి తుపాకీ పేల్చేను. తప్పిపోయింది. మళ్లీ తుపాకీ పేల్చేను. రెండవవాడు చచ్చిపోయి పడ్డాడు నేను లేచి నుంచున్నాను. మిగిలినవాడు రివాల్వరు నాకేసి పెట్టి పేల్చబోతున్నాడు. ఇసుకతిన్నె వెనక్కి తప్పుకున్నాను. హఠాత్తుగా ఇసుకతిన్నె మీద కెక్కి తుపాకీ పేల్చాను. పేలుస్తూనే వాడిమీదకి గెంతేను. రివాల్వరుకూడా పేలింది. నాకుడిచేతికీ, శరీరానికీ మధ్య పేలింది. వాడి మీద పడ్డాను. నా కుడిచెయ్యి అంతా రక్తమయం. అతనికి నాతుపాకీదెబ్బ కడుపులో తగిలినట్టుంది. అతని బనీనంతా రక్తం. నేనతనిమీద వాల్తూనే అతని మెడ నాచేతులలో గట్టిగా పట్టుకున్నాను. అతను కదలలేదు. స్పృహతప్పి పడిఉన్నాడు. మెడ వదిలి అతని గాయమూ, నా గాయమూ పరీక్ష చేసేను.

నా కంత దెబ్బ తగలలేదు. రివాల్వరుగుండు చేతికి రాసుకుపోయింది. అత నింకా కదలడం లేదు. అతని బనీను తీసి ఎంత దెబ్బో అని చూసేను. దెబ్బ కడుపులో తగలలేదు. పక్కగా నడుముకి తగిలింది. నేను బ్యాండేజి తీసి నాచేతికి కట్టుకుంటున్నాను. ఇంతట్లో అతను లేచి రెండు చేతులతోనూ నా మెడ పట్టుకున్నాడు. రివాల్వరు అతని కాళ్లపై పుంది. నా మెడ పట్టుకుని లేవబోతున్నాడు. రివాల్వరు తీసుకుని అతని రెండుకాళ్ల పిక్కలమీదా పేల్చేను. నా మెడ మీద పట్టు తగ్గింది. విడిపించుకున్నాను. తిరిగి చూసే సరికి నా మొలలో కత్తి తీసి నన్ను పొడవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. రివాల్వరు వాడి గుండెకి పెట్టి పేల్చబోయాను. కత్తి అవతల పారేసి రెండు చేతులూ పైకెత్తేసేడు.

మనిషిముఖం కేసి ఇప్పుడు చూసేను. ముప్పై ఏళ్లుంటాయేమో. మంచి కళాకాంతు లున్న ముఖం.

రివాల్వరూ, కత్తీ, తుపాకీ అన్నీ తీసి దూరంగా పెట్టేను. కాళ్ల పిక్కలమీద తగిలిన గుండుదెబ్బలతో ఇక నతను కదలలేడని నాకు తెలుసును. నాచేతి బ్యాండేజి సరిగ్గా కట్టుకున్నాక, అతని నడుముమీది గాయం నీళ్లతో కడిగి, మందు పోసి, బ్యాండేజి కట్టేను. నడుముచుట్టూ తిప్పేసరికి నాదగ్గర బ్యాండేజి గుడ్డ అయిపోయింది. అతని కాళ్లకి అతని బనీనే చింపి బ్యాండేజి కట్టేను. అంతసేపూ నాకేసి తీక్షణంగా చూస్తున్నాడు. అంతా అయాక లేచికూర్చునేందుకు ప్రయత్నం చేసేడు. నడుముకి ఉన్న బ్యాండేజితో కూర్చోలేకపోయాడు.

ఒక్క చేతిమీద ఒక్క క్షణం ఆనుకుని ఎక్కడ లేని ఆగ్రహంతోనూ ముఖం చెదిరిపోతూ, చటుక్కున నాముఖంమీద ఉమ్మేడు.

నేను తుడిచేసుకున్నాను.

కోపంతో అతని ముఖం కందిపోతోంది. కోపం తోనూ, దుఃఖంతోనూ!

నీళ్లబుడ్డికేసి చూపిస్తూ నీళ్లు కావాలని సంజ్ఞ చేసేడు. ఎడారిలో తిండైనా లేకుండా ఉండగలంకాని నీళ్లు లేకుండా ఉండలేము. నీళ్లే ప్రాణం. ఒక్కొక్కరికి రోజుకి ఇన్ని గ్లాసుల నీళ్లని నియమం.

తాగడానికి నీళ్లిచ్చాను. నీళ్లు తాగి కళ్లు మూసుకున్నాడు. ఎత్తుకుని గుడారంలోకి తీసుకువెళ్లేను. నామెడచుట్టూ చేతులు కట్టుకున్నాడు. గుడారంలో పెద్దపెద్ద గుండ్లూ, ఇతరసామగ్రీ కనిపించాయి. అందులో సాధారణంగా మేము రోడ్లలో తవ్వితే కనపడే మైన్లలాకూడా కనిపించాయి కొన్ని. ఇది జర్మను ఇంజనీర్ల క్యాంపే అయియుండాలని నిశ్చయించుకున్నాను. కాని ఈ మనిషిని లోపల పడుకోపెట్టే ఏమి అల్లరి చేస్తాడో అని భయపడి మళ్లీ అతన్ని పైకి తీసుకువచ్చి, పడక పైకి తెచ్చి అతన్ని దానిమీద పడుకోపెట్టేను.

శవాలకి గొయ్యిలుతీసి పక్కగా పాతిపెట్టేను. గుడారంలోపలికి వెళ్లి ఈసారి పరీక్షగా చూసేను. అక్కడున్న సామగ్రీ, తంతూ చూస్తే మైన్లు రిపేరు చేస్తున్నట్టు అనిపించింది. ఒకమూల ఒక రేడియో సెట్టుంది. పదిపన్నెండు పెట్రోలుతో నిండిన టిన్నులున్నాయి. రెండు తవ్వి పైకితీసి విప్పేసిన పాత మైన్లలా ఉన్నాయి. వీటి రెండిటినైనా కాల్చేసి నిరుపయోగకరంగా చెయ్యాలని నిశ్చయించుకున్నాను. దూరంగా ఒక గొయ్యి తీసి వీటిని

అందులో పాతి పెట్రోలు పోసి అంటించాలి. గునపం లాంటిది ఆసామగ్రిలో కనిపిస్తే దాన్ని పట్టుకుని వెళ్లేను. అతను నాకేసి ఒకటే ధోరణిగా చూస్తు న్నాడు. కొంతదూరం నడిచేసరికి అక్కడికి కొంత దూరంలో ఎడారిలో చిన్న చెరువు తవ్వినట్టు నాలుగు గట్లు కనిపించాయి వెళ్లి చూసేను. కాన్వాసుగుడ్డ కప్పిఉంది. క్రింద ఆప్రదేశంనిండా మైన్లు. ఒకదానిమీ దొకటి, ఒకదానిమీ దొకటీను. చక్కగా పేర్చబడి ఉన్నాయి. ఏమి చెయ్యడమా అని ఆలోచించి, గుడారంలో ఉన్న రెండు పాత మైన్లనీకూడా వాటితో చేర్చి, పెట్రోలుటిన్నులు తెరిచి వాటిమధ్య పేర్చేను. ఒక పెట్రోలుటిన్ను అంటించి పరుగెత్తుకువచ్చేసేను. ఘోరమైన మంటలున్నూ, పగులుతున్న ధ్వనులూను! చటుక్కున ధ్వనులు హెచ్చేయి. బాంబులు పడు తున్న ట్టనిపించింది. నుంచున్నవాడిని గుడారంఓరని నేలకు జేరి పడుకున్నాను. కాసేపటికి అతన్నికూడా తెచ్చి అక్కడ పడుకోపెట్టేను. ఉండిఉండి ఫిరంగులు పేలినట్టు చప్పుడు. మంటలూ! ఎర్రగా కాలుతున్న ఇనుపముక్కలు మాదగ్గరలోకూడా వచ్చిపడ్డాయి. నే నింకా ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నాను. ఇంతట్లో అతను ఎలాగో పాకి గుడారంలోకి తల పెట్టి రేడియోసెట్టుతో ఏదో చేస్తున్నాడు. తెలివితక్కువగా చూస్తూ ఊరు కున్నాను. అతను ఏదో మాట్లాడడం మొదలు పెట్టేడు. అప్పటికి బోధపడింది నాకు అతను ఎవడి తోనో రేడియోసెట్టుతో మాట్లాడుతున్నా డని. చటు క్కున వెళ్లి రేడియోసెట్టుమీద గునపంపోటు వేసేను. సెట్టు బద్దలయి ఊరుకుంది. నన్ను జర్మనుభాషలో తిట్టడం మొదలుపెట్టేడు. ఇంగ్లీషులో 'యు, నిగ్గర్' అని రెండుమూడుసార్లు అరిచాడు. నేను మాట్లాడ లేదు. జోళ్లు తీసి నాకేసి విసిరేడు. నేను పక్కకి ఒరిగి తప్పించుకున్నాను. చేతితో ఇసుక తీసి నామీద కొట్టడం మొదలుపెట్టేడు.

నన్ను 'నిగ్గర్' అని తిట్టినతర్వాత, నాబదులు ఒక ఇంగ్లీషుసోల్జరే ఇతన్ని పట్టుకున్నట్టయితే ఇతను ఈవిధంగా ఇంత క్రూరతవంగానూ ప్రవర్తించియుండునా అన్న సందేహం నాకు కలిగింది. ఇంగ్లీషువాడే నాబదులు ఇక్కడుండుంటే ఇత నిటూ మీద ఉమ్మి తుంటేనూ, కసురుతుంటేనూ, జోళ్లు విసురుతుంటేనూ నాఅంత నెమ్మదిగానూ ఊరుకుండిఉండునా అనికూడా ఆలోచించాను. మా పటాలంలో నాఅంత కోపిష్ఠి లేడని నాకు ప్రఖ్యాతి. ఎదురుమాటంటే సమయం చూసుకుని ఎముకలు చితక్కొట్టే నన్నమాటే. నన్ను చూస్తే తోటివాళ్లందరికీ భయం. అటువంటిది ఇతని ప్రవర్తన చూసికూడా పిల్లిలా ఊరుకోడం మన దేశంలో తెల్లతోలంటే ఉన్న భయభక్తులు ఇతని తెల్ల తోలు చూడగానే కూడా రేగడంవల్లనే. ఒకవిధంగా నా మెత్తతనం చూస్తే నాకు సిగ్గేసింది. కాని, అల వాటయిన హీనత్వమూ, అలవాటయిన సిగ్గూను. మొదట్లో తెల్లతోలున్న జర్మనువాడిని చంపడం అంటే ఏమిటో తప్పులా అనిపించేది, ఎంత అర్థం చేసుకున్నా ఎంత చంపాలని ఉన్నాకూడా. ఎదురుగుండా జపాను వాడో, మరొకడో ఉంటే అదొక తీరు; తెల్లతోలు వాడిని చంపడం ఒకతీరు. అందులో నాకు కొత్త. రానురాను ఇటలీలో యుద్ధం జరుపుతున్నప్పుడు నాకూ కొత్త తీరి, తెల్లతోలంటే భయభక్తు లణి గాయి. ఇప్పటి కింకా వేరు.

అతనికికూడా అదే కష్టం తోచిం దనుకుంటాను. తెల్లవాడు తెల్లవాడికి చిక్కడం బదులు ఏ అడవి జాతివాడికో చిక్కిన ట్టనిపించిందికాబోలు. రానురాను వాళ్లకీ అలవాటయింది మన సిపాయిలకి లోబడడం.

నేను మళ్లీ బయలుదేరి వెళ్లిపోయేవేళయింది. నాపని జరిగింది. నే నింక ఉండవలసిన కారణం లేదు. ఈ పదిపదిహేనుమైళ్లూ ఇతన్ని మోసుకువెళ్లలేను. నేను వెళ్లి పైఅధికారికి బోధపరచి ఏమైనా చెయ్య వలసినదే. ఇతన్ని ఈస్థితిలో వదిలిపెట్టి వెళ్లవలసినదేనా అని ఆలోచించాను. గుడారంలో వెతికితే నాలుగైదు బిస్కట్లుమాత్రం ఉన్నాయి. మూడు నీళ్లబుడ్ల లోనూ కలిపితే ఒక గ్లాసుడు మంచినీళ్లు పూర్తిగా లేవు. ఆ బిస్కట్లూ, మంచినీళ్లూ అతని దగ్గర తెచ్చి పెట్టేను. తిన్నాడు. నాకు బిస్కటొకటి ఇద్దామన్న ఆలోచనైనా అతనికి కలగలేదు. అసలు ఇంకా ఆకలిగా ఉందికాబోలు. పోయిన రక్తంవల్ల మరీ

నీరసించి ఉన్నాడు. నాదగ్గరున్న మాంసంముక్కలూ, రొట్టే తీసి ఇచ్చాను. ఒక్క రొట్టెముక్కమాత్రం నేను తీసుకుని తిని కాసిని మంచినీళ్లు తాగేను.

అతన్ని తీసుకువెళ్లి గుడారంలో పడుకోపెట్టేను. ఎండ హెచ్చిపోతోంది.

అతని నడుముకి కట్టిన బ్యాండేజి రక్తంతో తడిముద్ద అయిపోయి జారిపోతోంది. గాయానికి ఇసుక చేరిందేమోకూడా. బ్యాండేజి విప్పేను. గాయంలో ఇసుక కనపడింది. గాయాన్ని గుడ్డతో తుడుస్తున్నాను. బాధపెట్టిందిలా వుంది. నాచేతుల్ని కసిరినట్టు తోసేసేడు. మళ్లీ తుడవడం మొదలుపెట్టేను. మళ్లీ నా చేతులని తోసెయ్యబోతే పిడికిటితో అతని చేతుల్ని విరక్కొట్టేటంత పని చేసి ఒక చేతితో అతని మెడనీ, చేతుల్నీకూడా నొక్కిఉంచాను. రెండోచేతితో శుభ్రంగా తుడిచి మందు రాసి దూది పెట్టి మళ్లీ బ్యాండేజి కట్టేను.

అంతా అయి నేను లేచేను. అతను ఎందుకో చటుక్కున చంటిపిల్లాడిలా ఏడవడం మొదలుపెట్టేడు. అతనికేసి పరీక్షగానైనా చూడలేదు నేను. నా సామానంతా సద్దుకుని, నేను వెళ్తున్నానని సంజ్ఞచేసేను. లేచి కూర్చుని,తనుకూడా నాతో వస్తానన్నట్టు సంజ్ఞచేసేడు. జాలిగా నాకేసి చూస్తున్నాడు. మళ్లీ వచ్చి అతన్ని తీసుకువెళ్తానని సంజ్ఞ చేసేను. మళ్లీ లేచి కూర్చుని తను కూడా నాతో వస్తానన్నట్టు సంజ్ఞచేసేడు. వద్దన్నాను. నుంచోబోయాడు. పడతాడేమోనని వెళ్లి నేను పట్టుకున్నాను. నుంచోలేకపోయాడు. ఇతన్ని మళ్లీ తీసుకువెళ్లేందుకు ఎవరైనా వచ్చేవరకూ ఇతనికి తాగేందుకు నీళ్లుండవని జ్ఞాపకం వచ్చింది. అతన్ని పడుకోబెట్టి, నా నీళ్లబుడ్డిలో రెండు గుక్కలకిమాత్రం సరిపోయే నీళ్లుంచుకుని మిగిలిన నీళ్లు అతని నీళ్లబుడ్డిలో పోసి అతని కిచ్చాను. ఇస్తుంటే నా రెండు చేతులూ అతని రెండుచేతులలోనూ పట్టుకున్నాడు. ముద్దుపెట్టుకుంటున్నట్టు తన తల నా చేతులమీద ఆన్చేడు. నేను చేతులు విడిపించుకుని, వెళ్తున్నానని మళ్లీ సంజ్ఞచేసేను.

ఉండమని సంజ్ఞచేసి, తన నగిషీసిగరెట్టుకేసులో సిగరెట్లన్నీ తీసేసి, కేసు నాకిచ్చాడు. సిగరెట్లు పెట్టి ఇమ్మంటున్నాడేమో అనుకుని నాదగ్గర సిగరెట్లు ఆట్టే లేవని సంజ్ఞచేసేను. కాదుకాదనీ, సిగరెట్టుకేసు నాకిచ్చేస్తున్నాననీ సంజ్ఞచేసి నాజేబులో పెట్టబోయాడు. నా కొద్దన్నాను. ఆ సిగరెట్టుకేసులోనుంచి తీసిన ఒక ఫోటో అతని చేతిలోఉంది. పోనీ, ఆఫోటో తీసుకోమన్నాడు. ఇదే ఫోటో. అతని భార్యా, పిల్లాడూ అనుకుంటాను. అతని చేతిలోనుంచి ఫోటో తీసుకుని కాసేపు చూసేను. పంట్లాంజేబులోంచి అదే ఫోటో మరొక కాపీ తీసి చూపించాడు. తన భార్యా, పిల్లాడూ అని చెప్పడానికికాబోలు అందులో ఇద్దరినీ నాకేసి చూస్తూ ముద్దుపెట్టుకున్నాడు. ఆ కాపీ తనకనీ, ఈకాపీ నే నుంచుకోవాలనీ సంజ్ఞచేసేడు. ఈఫోటో నాకివ్వడం చాలా అసందర్భం అని నా కనిపించింది. వద్దని ఇచ్చేసేను. అయితే సిగరెట్టుకేసు తీసుకోవాలని దాన్ని నా కివ్వబోయాడు. జ్ఞాపకార్థమై ఏదో ఇవ్వాలని అతను నిశ్చయించుకున్నాడు. సిగరెట్టుకేసు చాలా నగిషీపనిఉన్న సిగరెట్టుకేసు. చాలా ఖరీదైఉండాలి. పోనీ, అతనికి నా సిగరెట్టుకేసు ఇచ్చి అతనిది నేను పుచ్చుకుందామంటే నాకు సిగరెట్టుకేసు లేదు. సిగరెట్టుకేసు అతనికి ఎప్పుడూ కావలసినది.

సిగరెట్టుకేసు వద్దన్నాను. ఫోటో జేబులో పెట్టేడు. ఇకను లాభం లేదనుకుని ఊరుకున్నాను.

నాలుగైదు గంటలు ఎడారిలో ఎండి పటాలం ఉన్న ప్రాంతాలకి చేరుకున్నాను. అన్ని సంగతులూ చెప్పేను. ఒక లారీలో సాయంత్రం బయలుదేరి జర్మనుఇంజనీర్ల క్యాంపు చేరుకున్నాము. గుడారం పీకేసేరు. జర్మనులు వచ్చి అతన్ని రక్షించుకుపోయినట్టుంది. అత నెక్కడా లేడు. తీసుకువెళ్లినవాళ్లకి మైన్లని పేల్చిన గుంట చూపించాను.

ఫోటోమాత్రం వాళ్లకి చూపించలేదు. ఎవరికీ చూపించలేదు. చూపించడానికి సిగ్గువల్ల ఎవరికీ చూపించలేదు. అతని పెళ్లాంఫోటో నాదగ్గరుండడం చాలా అసందర్భం. గురువులు నాకు తెలియకుండా పెట్టె తెరిచి చూసేసేడీవాళ."

* * *

"ఆ జర్మనుఇంజినీరుపేరేమిటి ?" అని అడిగేను.

"నేను కనుక్కోలేదు బాబూ. భాష తెలియదు కా. ఫోటో క్రిందసంతకం చిన్న అక్షరా లున్నాయి చూసేరో లేదో ! 'ఫ్రీధాఓబర్‌మాన్, బర్లీన్, జనవరి 1940'అని. ఆవిడపేరయిఉంటుంది." అన్నాడు అప్పలస్వామి.

పిల్లాడూ, ఆవిడా అయినా కులాసాగా ఉన్నారో లేదో అనుకున్నాను, బర్లీనుపై విమానదాడులను గురించి ఆలోచిస్తూ.

→ పూచీ యివ్వబడు ←

ఉత్తమతరగతి వజ్రములు.

కనీసపు ధరలు.

బాపాలాల్ అండ్ కంపెనీ (స్థాపితము 1910 సం.)

రతన్‌బజారు, మద్రాసు.

మా వెండి బంగారు వస్తువులకు పూచీ

ఉపయోగించిన తరువాతనైనను ఎన్నడైనను సరే మావద్ద కొన్న వస్తువులు
మాకు వాపసుచేయుచో సవరను నాణెమునకును శుద్ధమగు వెండికిని
అప్పుడు అమలులోనున్న మార్కెట్టు ధరలప్రకారము
పూర్తివిలువ తిరిగి ఇచ్చెదము.

మీ రాకను, లేదా మీ ఉత్తరమును అభిలషించుచున్నాము.